

20254
Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

Gotland
Vamlingbo sn

Berggren, Arvid. 1949.

ALMA:s frägel. N. 188 Vård och
användning av vilda träd etc.

1 H. fol.

Välkommen etc.
för reklat.
av år 1976

20254

Juli. 11/1049

Svar på Frågelista N. 188.

Rör är på sydligaste Gotland mycket sparsamt förekommande. Det är mest här och där något enstaka träd.

Rörvirke användes alltid som skrar (spakar) i vagnshjul och i övrigt till allt som skall vara synnerligen starkt och hållbart drickstannor drickbyttor, dörrtrösklar m.m.

Barken användes vid färgning (tätning) av fiskgarn samt vid beredning av huden och skinn.

Lind förekommer bara i trädgårdar.

Fläder. Te på fläderblommor drickes vid förkyllning samt till omslag vid sår (bröstböld)

Kalör blandas i brännvin och drickes vid magvärk.

Lades någon gång på drickat i brist på humle.

Ask är det träd som företrädesvis topphugges (klappes) och lövet användes till lambfoder. Ung ask är segt och starkt och användes till alla sorters verktygsbeständ.

Asp är löst och därav göres ofta sigdsfånar (brynsticker för linor) Den rötter inte så lätt och är därför mycket användbar som stängselvirke.

En Därav göres drickstannor, mjölkbunker. Kommer även till användning vid byggning, då enris lägges i kokande vatten och hålles på maten. Denne avkok kallas (ainlag)

Finhaskat enris och fin vit sand ströddes om matgornen på golven och åstadkom en frisk och behaglig lukt i rummen.

Fluggrön borrades in i pennskeff för att få god handstil. (Fluggrön är sällsynt och jag har aldrig lyckats prova metoden)

Oxel är en mycket hårt träslag och därav göres kuggar i örer för kornar, tröskor m.m.

Matskedar slöjddes av oxel

Tilligg

Smala envidjor kom även till användning då man skulle sätta upp gårdesgårdar (tunor). Vidjorna (bänder) lades en stund i eld för att bli mjuka och bandes sedan om stövarna enligt en viss metod. Gårdslu = Töina.

Några gotländska namn på vetter och träd.

Napeltynnä = Hagtoorn (nyponbuske)

Släitynnä = Blin

Hoyst = Oxel

Spald = vildäpple

Rips = vinbär (svarta & röda)

Puss = jord

Salmbär = blåhallon

Russmyntä = konig

Fäitlisti = mjöktistel

Rainfanä = Renfan

Näuli = nässe

Ringormsgräs = revormstörrel

Libbstänk = libbstänk

Flundlok = körvel.

Landsm. Uppsala. 20254
Arvid Berggren. 1949. VAMLINGBO
GOTL.

Frgl. M 188

Gerralds i Vamlingbo, Gotland d. 15/9 1949.

Arvid Berggren